

Príslovia – kapitola 20
Posmievač je víno
a pivo krikľúň, lenže nik
z tých, čo po nich bažia,
múdry nebýva.
Revaniu levíčaťa
sa podobá
hrozba kráľova.
Je pre človeka cťou, keď
pokojne sedí, kde sa strhol
spor, lež každý blázon, sa
zamieša do škriepky.
Leňochovi sa nechce
orať z jesene,
potom sa zháňa za
žatvy, a nieto ničoho.
Sťa vody hlboké
sú plány v srdci človeka,
rozumný ich však vie
odtiaľ vytiahnuť.
Je veľa ľudí, čo sa chvália
svojou dobrotou, ale kto
nájde človeka vskutku
spoľahlivého?
Ak niekto kráča v
bezúhonnosti a
spravodlivosti, budú po
ňom blažení jeho synovia.
Kráľ, ktorý sedí na
sudcovskej stolici,
rozráža svojím bystrozrakom
všetko zlé.
Kto môže povedať:
„Ja som si srdce očistil,
som čistý od hriechu?“
Dvojaké závažie
a miera dvojaká –
obidvoje sa príkri Pánovi.
Už chlapec dáva
svojimi skutkami najavo,
či je čisté
a správne jeho konanie.
Ucho, ktoré počuje,
a oko, ktoré zrie –
oboje stvoril Pán.
Nemiluj spánok,
aby si neschudobnel,
len otvor oči
a máš chleba dosýta.
„Zlé, nanič!“

vraví, kto kupuje –
ale keď odíde,
potom chváli sa.
Je zlata a je veľa koralov,
ale pery rozumného sú
drahocennou nádobou.
Ber jeho odev,
lebo sa zaručil
za cudzinca a za cudzinku
vezmi záloh od neho!
Človeku veľmi chutí
nestatočne nadobudnutý
chlieb, no nakoniec má
plné ústa kamenia.
Plány sa daria
po rozumných úvahách!
Vyzrádza tajnosti, kto
klebetí, kade sa len hne, preto
sa so strešteným rapotačom
nepusť do reči!
Kto kľaje svojho otca
abo svoju mat',
zhasne mu kahan
v hustej tme.
Majetok od počiatku
chvatne nadobudnutý
nebude požehnaný
napokon.
Nehovor:
„Ja sa za zlé vypomstím!“
Len dúfaj v
Pána a pomôže ti.
Dvojaké závažie sa príkri
Pánovi a nie je dobrá váha
falošná.
Pán riadi kroky človeka,
lež ako málo človek jeho
ceste rozumie!
Je nebezpečné pre človeka:
venovať niečo unáhlene a
iba potom rozvážiť si,
čo sa sľúbilo.
Múdry kráľ
vytriedi zlých.
Pánovým kahancom je
ľudské svedomie,
čo prekutáva
všetky skryty života.
Dobrotivosť a vernosť
ochraňujú vladára

a dobrosrdečnosťou
podopiera svoj trón.
Ozdobou mladých
je ich sila,
okrasou starcov
sú ich šediny.

Príslovia – kapitola 21
Sťa vodná struha
je srdce kráľa v ruke Pánovej,
vedie ho,
kamkoľvek chce.
Človeku sa môže zdať,
že každá jeho
cesta správna je,
lenže srdcia posudzuje Pán.
Pestovať
statočnosť a rozvahu
sa väčšmi páči
Pánovi ako obeta.
Povýšenecký pohľad
a srdce naduté –
nezorané pole bezbožného –
je hriech.
Úsilie príčinnivého vedú
k zisku, rýchle honobenie,
vedie k chudobe.
Poklady, vyzískané lživým
jazykom, sú ako rozoviata
para, ako slučky,
ktoré nastrojila smrť.
Násilie bezbožných strhne aj
ich samých, lebo sa
vzpierali konať podľa práva.
Krivolaká je cesta muža,
obťažného vinou,
ale kto je čistý,
správny je aj jeho čin.
Lepšie je bývať
v kútiku na streche,
ako s hašterivou ženou
v jednom dome pospolu.
Duša tyrana žiada zlé,
jeho blížny nenájde
v jeho očiach zľutovanie.
Keď trescú posmievača,
Keď trescú posmievača,
prostomyseľný múdrie,
keď venujú pozornosť
múdremu,

rozširujú si vedomosť.
Spravodlivý pozoruje
dom nespravodlivého,
do akej záhuby
sa rútia bezbožní.
Kto si ucho zapcháva,
keď sa bedár krikom ozýva,
bude raz volať tiež,
ale vyslyšaný nebude.
Dar potajomky daný
krotí hnev.
Spravodlivého napĺňa radosť,
keď vidí súdiť spravodlivo,
hrôza však tých,
čo pášu nepravosť.
Človek, čo zblúdil
z cesty múdrosti,
čoskoro bude
v ríši mŕtvych spočívať.
Kto rád má radovánky,
bude biedu trieť.
Výkupným za spravodlivého
býva ničomník,
a vierolomník nastupuje
na miesto statočných.
Lepšie je bývať na pustatine,
ako s hašterivou ženou.
Múdry schraňuje
jedlo a olej, pochabý človek
ho však premrhá.
Kto sa usiluje o statočnosť
a milosrdenstvo,
nachádza život, prosperitu
a česť.
Ten, kto je múdry,
vystúpi proti mestu
mocného
a zborí baštu, ktorá budila
v nich dôveru.
Ten, kto je strážcom
svojich úst a svojho jazyka,
je strážcom svojej duše
pred úzkosťami.
Nespratný nafúkanec,
zvaný posmievač,
vyčíňa vo svojej
nesmiernej pýche.
Vlastná žiadostivosť
umorí leňocha,
lebo sa jeho ruky

šútia roboty.
Celý deň modlíka a modlíka;
spravodlivý však rozdáva
a neskrbí.
Obeta hriešnikov
je odporná Pánovi,
zvlášť, keď sa obetuje
na zlý úmysel.
Falošný svedok zahynie,
ale človek, ktorý počúva,
bude stále hovoriť.
Oplan vystavuje
bezočivý výzor na obdiv,
statočný človek si však
dáva pozor na cestu.
Niet múdrosti,
niet rozumnosti
a nieto rady
proti Pánovi.

Príslovia – kapitola 22
Meno je hodno viac
ako veľké bohatstvo,
priazeň je lepšia
nad striebro a nad zlato.
Boháč a bedár
patria dovedna,
obidvaja sú dielom Pánovým.
Prozreteľný človek
predvída nehodu a vyhne sa,
neskúsení však idú ďalej
a doplácajú na svoj nerozum.
Odmena poníženej bázne
pred Pánom
je bohatstvo a
česť a život (pospolu).
Bodľač a osídla sa stelú
zvrhlému človekovi
na cestu,
kto si však chráni život,
vyhne sa im zďaleka.
Navykaj chlapca na
životnú dráhu, ktorej sa mu
treba pridržať,
a neodchýli sa od nej
ani v starobe. Boháč
panuje nad chudobnými,
kto si však požičiava,
je veriteľovým sluhom.
Kto seje nepravosť,

ten bude skazu žať,
prút jeho prchkosti
sa pomíne.
Požehnaný bude, kto vie
dobrým okom pozerat',
lebo dáva chudákovi
zo svojho chleba.
Vyžeň posmievača
a vyst'ahuje sa škriepka
s ním, rozopra a hanba
prestanú.
(Pán) má rád toho, kto má
čisté srdce, a milí sú mu
neporušení. Človeku ľúbych
perí je kráľ priateľom.
Oči Pánove všetko
strážia bedlivo,
zámery
vierolomníkov však obracia
navnivoč.
Hlbokou jamou sú ústa
cudzích žien,
ten do nej padne,
na koho sa hnevá Pán.
Bláznovstvo väzí
v srdci chlapčat'a,
ale disciplína ho
stadial' vyvedie.
Utlačovateľ chudobného
množí svoj majetok,
kto dáva boháčovi,
privodí oboch do nedostatku.

Tridsať prísloví múdrosti
1. príslovie
Nakloň svoj sluch
a moje múdre slová čuj a
obráť svoje srdce
k tomu, čo ja viem.
Lebo bude krásne,
ak ich vo svojom vnútri
zachováš,
keď na perách ti budú
pohotové napospol.
Aby si v Pána skladal dôveru,
o jeho cestách
ť'a dnes poučam.
Či som ti nenapísal zas a zas
vo forme rozmanitých
rád a náhľadov,

aby som ťa oboznámil
s pravdou, s pravdivými
výrokmi, aby si správne
odpovedal tým,
čo sa ťa spytujú?
2. príslovie
Nezdieraj chudobného preto,
že je chudobný,
a negniav v bráne bedára,
lebo Pán prevezme
ich pravotu a oberie
ich obaračov o život.
3. príslovie
Nepobrataj sa
s hnevým človekom
a s prchkým chlapom
neobcuj,
aby si tiež nenavykol jeho
chodníčkom a nenastrojil
svojej duši sieť.
4. príslovie
Nepatri k tým, čo tlieškajú
na znak záruky, k tým,
čo sa zaručujú za dlhy.
Ak nebudeš mať
z čoho zaplatiť,
vezmú tvoje lôžko
spod teba.
5. príslovie
Nehýb medzi prastarú, tú,
ktorú ustálili tvoji otcovia.
6. príslovie
Ak vidíš niekoho, kto je
rúči vo svojej robote,
nuž, vedz,
že bude slúžiť u kráľov,
nebude slúžiť
u bezvýznamných ľudí.
Príslovia – kapitola 23
7. príslovie
Keď si sadneš s pánom jesť,
dobro si všímaj toho,
kto je pred tebou.
Nežiadať si jeho lahôdok,
bo je to pokrm oklamný.
8. príslovie
Nenamáhaj sa zbohatnúť,
zdržuj svoju vynaliezavosť.
Len čo si mihol okom na
bohatstvo, už ho niet.

Lebo je isté,
že si spraví perute
a odletí jak orol k nebesám.
9. príslovie
Nejedávaj chlieb
u závistlivého človeka
a nežiadať si jeho lahôdok!
Lebo ako zmýšľa v duši,
taký je.
„Jedz a pi!“,
vraví ti, ale
jeho srdce ti nežičí.
10. príslovie
Nehovor bláznovi nič,
lebo len opovrhne
rozumnosťou tvojich slov.
11. príslovie
Nevnikaj za medzu prastarú
a neskracuj pole sirotám!
Lebo ich zástanca je mocný,
on bude viesť proti tebe
ich pravotu.
12. príslovie
Vovádzaj svoje srdce
do učenia
a napni svoje uši
k slovám rozumným.
13. príslovie
Neodmietaj disciplínu
od detstva.
14. príslovie
Ak bude múdre
tvoje srdce, syn môj,
radovať sa bude
moje srdce tiež
a moje vnútro bude plesať,
keď budú tvoje pery
správne veci hovoriť.
15. príslovie
Nech nerozrucuje sa tvoje
srdce kvôli hriešnikom,
no tým viac v bázni pred
Pánom každý deň,
lebo ti kynie budúcnosť a
tvoja nádej nazmar nevyjde.
16. príslovie
Počúvaj, syn môj,
aby si bol skúsený,
a rovnou cestou
svoje srdce ved!

Nepatri k tým, čo spíjajú sa
vínom, ani k tým,
čo napchávajú sa mäsom,
bo schudobnie pijan i ten,
čo sa objedá,
a ospanlivosť
odieva do handier.
17. príslovie
Poslúchaj svojho otca,
ktorý je ti rodičom,
a nepohrdaj svojou matkou
na jej staré dni!
Získavaj pravdu
a nepredávaj ju –
múdrosť, náuku a
porozumenie.
Radosťou plesá
otec spravodlivého
a rodič syna múdreho
sa kochá v ňom.
Nech kochajú sa (v tebe)
tvoj otec a tvoja mať
a nech sa teší tvoja rodička!
18. príslovie
Daj mi, syn môj,
svoje srdce
bár by tvoje oči nachádzali
v mojich cestách záľubu!
Bo jamou hlbokou
je smilnica
a úzkou studnicou
je cudzoložnica.
Aj ona striehne
ako zákerník a rozmnožuje
medzi ľuďmi tých,
čo robia neverne.
19. príslovie
Kto bedáka?
Kto vraví: „Jaj!“?
Ktože sa vadí?
Kto sa sťažuje?
Kto bez príčiny rany tŕži?
Ktože má oči zmútené?
Tí, čo sa bavia pri víne,
čo chodia vychutnávať
víno miešané.
Nepozerať ty na víno,
jak skvie sa nachovo,
ako sa blýska v pohári!
Kíže sa dolu hrdlom

lahodne,
lež naposledok otrávi t'a.
Oči ti budú
vidieť veci čudesné
a myseľ tvoja bude myslieť
na pochabosti.
Budeš s'ta ten, čo na šírave
mora spí, ako námorník,
čo spí v koši na s'ťažni.
„Mlátili ma,“
poviete,
„ale ja nie som zranený!
Nabili ma, a nebolelo ma, –
Kedy sa zobudím a pôjdem
ten nápoj hľadať zas?“

Príslovia – kapitola 24

20. príslvie

Nezáviď ľuďom zlým,
a nežiadaj si s nimi obcovať!
Lebo ich srdce
myslí na zbojstvo,
ich pery vyslovujú trápenie.

21. príslvie

Múdrosťou
buduje sa dom
a rozumnosťou býva
upevňovaný.
Vedomosťou sa naplňujú.
komory všakovým
vzácnym a krásnym imaním.

22. príslvie

Múdry chlap
je viac ako moc
a umný človek viac
než sila mohutná.

23. príslvie

Múdrosť je privysoká
truľovi,
a preto v bráne neotvorí
svojich úst.

24. príslvie

Ten, kto sa zaoberá zlými
zámermi, bude za intrigána.
Hriech chodí pochábl'ovi
po myšli, nuž
oškľiví sa ľuďom posmievač.

25. príslvie

Ak si chabý teraz, keď sa
dobré máš, bude slabá

tvoja sila v čase súženia.
Zachraňuj na smrť vedených
a vyslobodzuj tých,
čo vedú na popravisiko.
Keby si povedal:
„Nuž ja som o tom nevedel“
– či ten,
čo váži srdcia,
neporozumie?
Veď strážca tvojej duše vie,
odplatí človekovi
podľa jeho činov.
26. príslvie
Tak, vedz, je múdrosť
v tvojej duši.
Ak si ju našiel,
máš budúcnosť
a tvoja nádej nazmar nevyjde.